

สำรวจความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับมาตรฐานฟาร์มโคนมของเกษตรกรในจังหวัดนครสวรรค์

พุทธิชาติ คาคสนิท¹, ยุพาพร นักบุญ²

บทคัดย่อ

สำรวจความรู้และทัศนคติของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในจังหวัดนครสวรรค์เกี่ยวกับมาตรฐานฟาร์มโคนม จำนวน 73 ราย ด้วยแบบสอบถาม ระหว่างเดือนพฤษภาคม – กรกฎาคม 2556 พบว่าเกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานฟาร์มโคนมในระดับปานกลาง ส่วนใหญ่ขาดความรู้เกี่ยวกับอายุการรับรองมาตรฐานฟาร์มโคนม โดยร้อยละ 89.04 เคยอบรมผู้ประกอบการมาตรฐานฟาร์มโคนม เกษตรกรมีทัศนคติเชิงบวกว่ามาตรฐานฟาร์มมีประโยชน์ทั้งในด้านคุณภาพน้ำนม ป้องกันโรค ไม่ก่อปัญหาสิ่งแวดล้อม และเป็นการเตรียมตัวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (AEC) ในระดับเห็นด้วย ส่วนทัศนคติเชิงลบว่าเป็นการเพิ่มค่าใช้จ่ายและภาระงาน โดยไม่มีผลเพิ่มราคาน้ำนมหรือเป็นกลยุทธ์ทางการตลาดใดๆ ก็อยู่ในระดับเห็นด้วยเช่นกัน เกษตรกรเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าผู้ตรวจรับรองควรแจ้งวิธีการตรวจประเมินและหลักเกณฑ์อย่างชัดเจนเพื่อให้เกษตรกรมีส่วนร่วมและมีความเข้าใจที่ถูกต้อง เกษตรกรให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวิธีการตรวจรับรองและกฎระเบียบมาตรฐานฟาร์มมากที่สุดร้อยละ 41 ส่วนแรงจูงใจที่จะทำให้เข้าสู่ระบบมาตรฐานฟาร์มมากที่สุดคือ การมีส่วนเพิ่มราคาน้ำนม โดยแหล่งความรู้และข่าวสารเกี่ยวกับโคนม เกษตรกรส่วนใหญ่รับรู้จากเจ้าหน้าที่ของกรมปศุสัตว์ ร้อยละ 86.30

คำสำคัญ: มาตรฐานฟาร์มโคนม, ความรู้, ทัศนคติ, นครสวรรค์

เลขทะเบียนผลงาน : 56(2)-0316(6)-094

¹ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครสวรรค์ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ 60000

² สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดฉะเชิงเทรา อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา 24000

Knowledge and Attitude of farmers on standard dairy farm in Nakhonsawan province

Puthachad kadsanit¹, Yupaporn nakboon²

Abstract

Knowledge and Attitude of farmers in Nakhonsawan province on the standard dairy farm were surveyed between May 2013 to July 2013 by 73 questionnaires and found that farmers have knowledge about the standard dairy farm moderately. Farmers have a positive attitude that standard dairy farm is useful both in terms of milk quality, protect the disease, do not make environment problems and preparation for Asean Economic Community: AEC in the agreed level. The negative attitudes that increase the cost and workload. Without increasing milk price or a marketing strategy also in the agreed level. Farmers agreed strongly that the method of certification and criteria of standard dairy farm which should be explain for farmers involving and understanding. There are the most suggestion on certification methodology and regulatory standards by 41%. The most incentive for standard dairy farm is to increasing milk price. Source of knowledge and information about dairy farm management is the staff of the Department of Livestock development 86.30 %

Keywords : dairy standard farm, Nakhonsawan, knowledge, attitude

Research paper no : 56(2)-0316(6)-094

¹Nakhonsawan provincial Livestock office, Muang District, Nakhonsawan province 60000

²Chachoengsao provincial Livestock office, Muang District, Chachoengsao province 24000

บทนำ

น้ำนมโคเป็นผลิตภัณฑ์อาหารจากสัตว์ที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูง เป็นแหล่งโปรตีนและแคลเซียมที่จำเป็นต่อร่างกาย รสชาติดี ราคาไม่แพงและสามารถนำไปแปรรูปเป็นส่วนประกอบอาหารอื่น ๆ ได้อีกหลายชนิด ทั้งนี้ประเทศไทยมีปริมาณการผลิตน้ำนมดิบ 0.967 ล้านตันต่อปี และมีปริมาณการบริโภคนมพร้อมดื่มภายในประเทศถึง 0.94 ล้านตันต่อปี (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2555) ซึ่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประกาศเรื่องมาตรฐานฟาร์มโคนมของประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2542 และได้มีการปรับปรุงหลักเกณฑ์การตรวจประเมินต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง กรมปศุสัตว์มีนโยบายส่งเสริมอาหารปลอดภัย อีกทั้งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการตรวจรับรองมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงโคนมและมาตรฐานศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบ เพื่อให้การผลิตน้ำนมดิบเป็นไปตามหลักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ได้น้ำนมที่มีคุณภาพดีปราศจากการปนเปื้อนของเชื้อจุลินทรีย์ก่อโรค สารเคมีหรือยาปฏิชีวนะตกค้าง เป็นที่ยอมรับตามมาตรฐานสากล โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (Asean Economic Community: AEC) ในปี พ.ศ. 2558 ซึ่งจะมีการยกเลิกการเก็บภาษีสินค้าที่มีโควตาภาษี ได้แก่ น้ำนมดิบ นมปรุงแต่งและนมผงขาดมันเนย ส่งผลให้การแข่งขันทางด้านราคาและคุณภาพของน้ำนมสูงขึ้น จึงจำเป็นต้องมีระบบการผลิตและตรวจสอบคุณภาพน้ำนมดิบที่ดีตั้งแต่ที่ฟาร์มโคนม เพื่อเพิ่มความสามารถแข่งขันทางการค้า

จังหวัดนครสวรรค์มีฟาร์มเลี้ยงโคนมจำนวน 73 ฟาร์ม ปริมาณโคนมทั้งหมด 1,470 ตัว (กรมปศุสัตว์, 2554) เมื่อปีพ.ศ. 2550 มีฟาร์มโคนมมาตรฐานจำนวน 14 ฟาร์ม แต่ปัจจุบันขาดการต่ออายุการรับรองมาตรฐานฟาร์ม และเกษตรกรที่เหลือไม่ยื่นขอรับรองมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงโคนม จึงเป็นที่มาของการสำรวจความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับมาตรฐานฟาร์มของเกษตรกรโคนม เพื่อศึกษาพื้นฐานความรู้และทัศนคติของเกษตรกร และหาแนวทางกระตุ้นเกษตรกรเข้าสู่ระบบมาตรฐานฟาร์ม ตลอดจนปรับปรุงการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

ศึกษาเพื่อประเมินความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับมาตรฐานฟาร์มโคนมของเกษตรกรโคนม

วิธีการศึกษา

ศึกษาเกี่ยวกับความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับมาตรฐานฟาร์มโคนมของเกษตรกรโคนมในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ ระหว่างเดือนพฤษภาคม – กรกฎาคม 2556 ด้วยแบบสอบถาม โดยสัมภาษณ์เกษตรกรที่เลี้ยงโคนมในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ทุกราย จำนวน 73 ราย

แบบสอบถาม ประกอบด้วยข้อมูล 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามแบบเลือกตอบ ข้อ 1 - 5

ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของฟาร์ม เป็นคำถามแบบเลือกตอบและเติมคำลงในช่องว่าง ข้อ 1 - 16

ส่วนที่ 3 ข้อมูลความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับมาตรฐานฟาร์มโคนม แบ่งเป็น 2 ส่วนโดย

ส่วนแรก เป็นแบบสอบถามปลายปิด 10 ข้อ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ตอบถูก 0 - 3 ข้อ จัดว่ามีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานฟาร์มโคนมอยู่ในระดับน้อย

ตอบถูก 4 - 6 ข้อ จัดว่ามีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานฟาร์มโคนมอยู่ในระดับปานกลาง

ตอบถูก 7 - 10 ข้อ จัดว่ามีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานฟาร์มโคนมอยู่ในระดับมาก

ส่วนที่สอง เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติ มีคำถามทั้งเชิงบวกและเชิงลบจำนวน 21 ข้อ โดยมีความคิดเห็นให้เลือกตอบ 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ/ไม่มีความคิดเห็น ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยใช้มาตราวัดของ Likert scale (สุนิณ ยูระวัช, 2549) แปลความเห็นออกเป็น

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	มีค่าเท่ากับ	5	คะแนน
เห็นด้วย	มีค่าเท่ากับ	4	คะแนน
ไม่แน่ใจ/ไม่มีความคิดเห็น	มีค่าเท่ากับ	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	มีค่าเท่ากับ	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	มีค่าเท่ากับ	1	คะแนน

การแปลความหมายระดับของทัศนคติ โดยการนำค่าน้ำหนักความคิดเห็นมาหาค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00	คะแนน หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
คะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20	คะแนน หมายถึง	เห็นด้วย
คะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40	คะแนน หมายถึง	ไม่แน่ใจหรือไม่มีความคิดเห็น
คะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60	คะแนน หมายถึง	ไม่เห็นด้วย
คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80	คะแนน หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ส่วนที่ 4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ แบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิดเพื่อให้เกษตรกรแสดงความคิดเห็น แล้วจัดกลุ่มความคิดเห็นเพื่อวิเคราะห์ผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาลงรหัสเชิงปริมาณโดยการให้ค่าเป็นตัวเลข และวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป Microsoft excel และสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ส่วนข้อมูลจากคำถามปลายเปิดนำมาจัดกลุ่มเพื่อหาความถี่ และอธิบายผลการศึกษา

ผลการศึกษา

ข้อมูลทั่วไป

จากการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในจังหวัดนครสวรรค์จำนวน 73 ราย เพศชายร้อยละ 59 เพศหญิงร้อยละ 41 ระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษามากที่สุดร้อยละ 45.21 โดยมีประสบการณ์เลี้ยง โคนมนานกว่า 10 ปีร้อยละ 16.44 จำนวนโคนมในฟาร์มเฉลี่ย 16.91 ตัว ส่งน้ำนมดิบให้สหกรณ์ร้อยละ 97.26 ข้อมูลทั่วไปของฟาร์มพิจารณาเฉพาะหลักเกณฑ์พื้นฐานที่จำเป็นต้องมีตามหลักการปฏิบัติที่ดีทางการเกษตรสำหรับฟาร์มโคนม(กรมปศุสัตว์, 2551) พบว่าเกษตรกรมีการตรวจคุณภาพน้ำนมดิบมากที่สุด รองลงมาคือการจัดการฟาร์มและการบันทึกข้อมูล การจัดการด้านสุขภาพสัตว์ และองค์ประกอบของฟาร์มคิดเป็นร้อยละ 83.56 , 71.23 , 30.13 และ 24.65 ตามลำดับ โดยฟาร์มร้อยละ 9.58 มีองค์ประกอบครบตามหลักเกณฑ์หลักการปฏิบัติที่ดีทางการเกษตรสำหรับฟาร์มโคนม

ข้อมูลความรู้

ตารางที่ 1 ความรู้ของเกษตรกรโคนมเกี่ยวกับมาตรฐานฟาร์มโคนม (N=73)

หัวข้อที่สอบถาม	จำนวนผู้ตอบถูก	ร้อยละ
สถานที่ยื่นขอมาตรฐานฟาร์ม	58	79.45
ผู้ตรวจรับรองมาตรฐานฟาร์มโคนม	36	49.31
อายุการรับรองมาตรฐานฟาร์ม	9	12.32
วิธีแก้ไขข้อบกพร่องจากการตรวจมาตรฐานโคนม	58	79.45
มาตรการลงโทษกรณีปฏิบัติผิดระเบียบ	25	34.24
การตรวจสอบคุณภาพอาหารชั้น	50	68.49
การใช้ยา วัคซีน ยาฆ่าเชื้อภายใต้กำกับดูแลของสัตวแพทย์ควบคุมฟาร์ม	19	26.02
การลงบันทึกข้อมูล	63	86.30
การตรวจสอบคุณภาพน้ำนมดิบ	51	69.86
ศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบมาตรฐานต้องรับน้ำนมดิบจากฟาร์มมาตรฐาน	64	87.67

เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานฟาร์มในระดับปานกลางมากที่สุด (ตอบถูก 4 - 6 ข้อ) คิดเป็นร้อยละ 50.68 ส่วนใหญ่ขาดความรู้เกี่ยวกับอายุการรับรองมาตรฐานฟาร์มโคนม รองลงมาคือการใช้ยา วัคซีน และยาฆ่าเชื้อซึ่งต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสัตวแพทย์ควบคุมฟาร์ม โดยเกษตรกรร้อยละ 89.04 เคยเข้ารับการอบรมผู้ประกอบการมาตรฐานฟาร์มโคนมและเกษตรกรร้อยละ 49.31 เคยยื่นขอมาตรฐานฟาร์มโคนม

ความคิดเห็นของเกษตรกรจากแบบสอบถามพบว่า เกษตรกรไม่ยื่นขอมาตรฐานฟาร์มหรือต่ออายุมาตรฐานฟาร์ม เพราะขาดความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการต่ออายุมาตรฐานฟาร์มร้อยละ 53.33 รองลงมาคือขาดเงินทุนซ่อมแซมร้อยละ 26.66 การดำเนินการมีขั้นตอนมากร้อยละ 20 และจะเลิกกิจการเนื่องจากอายุมากร้อยละ 6.66

ข้อมูลทัศนคติ

ตารางที่ 2 ทัศนคติของเกษตรกรโคนมต่อผลกระทบของมาตรฐานฟาร์มโคนม (N=73)

ทัศนคติ/จำนวนความคิดเห็นเป็นร้อยละ	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ/ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	\bar{X}	S.D.
ระบบมาตรฐานฟาร์มเป็นประโยชน์กับเกษตรกร	39.72	42.46	39.72	0.00	0.00	4.2	0.7
มาตรฐานฟาร์มเป็นวิธีการจัดการภายในฟาร์มเพื่อให้ได้น้ำนมที่คุณภาพดี ป้องกันโรคระบาดและไม่ก่อปัญหาต่อสิ่งแวดล้อม	32.87	56.16	9.58	1.36	0.00	4.2	0.7
ฟาร์มโคนมจำเป็นต้องทำมาตรฐานฟาร์มโคนมเพื่อเตรียมรับการเปิดประชาคมอาเซียน (AEC)	26.02	43.83	23.28	5.47	1.30	3.9	0.9
การทำมาตรฐานฟาร์มโคนมเป็นการเพิ่มค่าใช้จ่ายและภาระงานให้กับเกษตรกร	41.09	39.72	15.06	4.10	0.00	4.2	0.8
มาตรฐานฟาร์มไม่มีผลเพิ่มราคาน้ำนมหรือกลยุทธการตลาดใด ๆ	28.76	30.13	30.13	8.21	2.70	3.7	1.1

จากตารางที่ 2 เกษตรกรมีทัศนคติเชิงบวกกว่ามาตรฐานฟาร์มมีประโยชน์ทั้งในแง่คุณภาพน้ำนม ป้องกันโรค ไม่ก่อปัญหาสิ่งแวดล้อมและเป็นการเตรียมตัวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (AEC) ในระดับเห็นด้วย โดยมีค่าเฉลี่ย 4.2 (S.D. 0.7) , ค่าเฉลี่ย 4.2 (S.D. 0.7) และค่าเฉลี่ย 3.9 (S.D. 0.9) ขณะที่ทัศนคติเชิงลบว่ามาตรฐานฟาร์มเป็นการเพิ่มค่าใช้จ่ายและภาระงาน โดยไม่มีผลเพิ่มราคาน้ำนมหรือเป็นกลยุทธ์ทางการตลาดใดๆ ก็อยู่ในระดับเห็นด้วย โดยมีค่าเฉลี่ย 4.2 (S.D. 0.8) และ ค่าเฉลี่ย 3.7 (S.D. 1.1)

ตารางที่ 3 ทัศนคติของเกษตรกรโคนมต่อการขอมาตรฐานฟาร์มโคนม (N=73)

ทัศนคติ/จำนวนความคิดเห็น เป็นร้อยละ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ/ไม่ มีความเห็น	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	\bar{X}	S.D.
เกษตรกรไม่ยื่นขอมาตรฐานฟาร์มเพราะมี ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานฟาร์มน้อย	28.76	54.79	9.58	6.84	0.00	4.1	0.8
การยื่นขอมาตรฐานฟาร์มยุ่งยากและใช้เอกสาร ประกอบมากเกินไป	30.13	38.35	21.91	9.58	0.00	3.9	1.0
เกษตรกรไม่สะดวกทำมาตรฐานฟาร์มเพราะ ต้องเดินทางและใช้ระยะเวลา	15.06	31.50	30.13	23.8	0.00	3.4	1.0
เกษตรกรสะดวกที่จะยื่นเอกสารสมัครมาตรฐาน ฟาร์มกับหน่วยงานปศุสัตว์ในพื้นที่	23.28	54.79	16.43	5.47	0.00	4.0	0.8
การแจ้งกำหนดการก่อนตรวจรับรองทำให้ เกษตรกรมีการเตรียมตัว	35.51	53.42	8.21	2.73	0.00	4.2	0.7
ผู้ตรวจควรแจ้งวิธีการตรวจประเมินและ หลักเกณฑ์เพื่อให้เกษตรกรมีส่วนร่วมและความ เข้าใจที่ถูกต้อง	39.72	53.42	4.10	2.73	0.00	4.3	0.7
ผู้ตรวจควรมีบุคลิกน่าเชื่อถือ พูดจาสุภาพ	39.72	46.57	9.58	4.10	0.00	4.2	0.8
ผู้ตรวจควรมีระเบียบกฎเกณฑ์การตรวจอย่าง เคร่งครัด	24.65	39.72	19.17	15.06	1.36	3.7	1.0
ผู้ตรวจควรมีความรู้และทักษะหลายด้านเพื่อให้ คำแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องที่เป็นประโยชน์กับ ฟาร์ม	43.83	46.57	6.84	2.73	0.00	4.3	0.7
สัตวแพทย์ควบคุมฟาร์มจำเป็นต่อการดูแล สุขภาพโค การใช้ยา การป้องกันโรคและช่วย รักษามาตรฐานฟาร์ม	30.13	60.27	2.73	6.84	0.00	4.1	0.8
หลักเกณฑ์มาตรฐานฟาร์มมีความละเอียดและ ครอบคลุมการปฏิบัติงานในฟาร์ม	16.43	58.90	23.28	1.36	0.00	3.9	0.7
ระบบมาตรฐานฟาร์มที่มีการตรวจติดตามเป็น ระยะและมีการตรวจต่ออายุนั้น เป็นการกระตุ้น ให้เกษตรกรรักษามาตรฐานของตนเองไว้ ตลอดเวลา	20.54	65.75	10.95	2.73	0.00	4.0	0.7
การพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาต เมื่อมีการทำ ผิดระเบียบมาตรฐานฟาร์มเป็นบทลงโทษที่ เหมาะสม	10.95	32.87	36.98	16.43	2.73	3.9	1.0

จากตารางที่ 3 ทักษะคติของเกษตรกรต่อการไม่ยื่นขอรับรองมาตรฐานฟาร์มว่ามีปัญหาจากตัวเกษตรกรเองขาดความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการยื่นมาตรฐานฟาร์มและไม่สะดวกเดินทางในระดับเห็นด้วย และจากระเบียบขั้นตอนและเอกสารยื่นขอมาตรฐานฟาร์มในระดับไม่แน่ใจ/ไม่มีความคิดเห็น นอกจากนี้เกษตรกรเห็นด้วยอย่างยิ่งที่ผู้ตรวจรับรองควรแจ้งวิธีการตรวจประเมินและหลักเกณฑ์ เพื่อให้เกษตรกรมีส่วนร่วมและความเข้าใจที่ถูกต้อง และผู้ตรวจควรมีความรู้และทักษะหลายด้านเพื่อให้คำแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องที่เป็นประโยชน์กับฟาร์ม

ตารางที่ 4 ทักษะคติของเกษตรกรโคนมต่ออุปสรรคในการทำมาตรฐานฟาร์มโคนม (N=73)

ทัศนคติ/จำนวนความคิดเห็น เป็นร้อยละ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ/ไม่ มีความเห็น	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	\bar{X}	S.D.
ค่าใช้จ่ายในการทำมาตรฐานฟาร์มทำให้เกษตรกร ไม่อยากเข้าสู่ระบบมาตรฐานฟาร์ม	46.57	35.61	15.06	2.73	0.00	4.3	0.8
ถ้าศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบรับน้ำนมจากฟาร์ม มาตรฐานเท่านั้นจะกระตุ้นให้เกษตรกรเข้าสู่ ระบบมาตรฐานฟาร์มมากขึ้น	12.32	53.42	30.13	4.10	0.00	3.7	0.7
แรงจูงใจ เช่นราคาน้ำนมดิบ ประโยชน์ทาง การค้าหรือสิทธิพิเศษต่าง ๆ เพื่อให้ฟาร์ม ต้องการเข้าสู่ระบบมาตรฐานฟาร์มโคนมเพิ่มขึ้น	39.72	45.20	9.58	4.10	1.36	4.2	0.9

จากตารางที่ 4 พบว่า อุปสรรคสำคัญของการทำมาตรฐานฟาร์มโคนมในทัศนคติของเกษตรกร คือ ค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงฟาร์ม โดยเห็นด้วยอย่างยิ่งที่ค่าเฉลี่ย 4.3 (S.D. 0.8)

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

เกษตรกรเห็นว่ามาตรฐานฟาร์มโคนมควรปรับปรุงทั้งวิธีการตรวจรับรองและกฎระเบียบมาตรฐานฟาร์มมากที่สุดร้อยละ 41 โดยด้านวิธีการตรวจรับรองมีข้อเสนอว่า ควรมีการนัดหมายล่วงหน้าร้อยละ 18.18 แจ้งระเบียบและขั้นตอนล่วงหน้าร้อยละ 11.36 และควรมีผู้มีความรู้ด้านการเลี้ยงโคนมโดยเฉพาะเข้าร่วมการตรวจร้อยละ 2.27 ส่วนด้านกฎระเบียบมาตรฐานฟาร์มมีข้อเสนอว่า กฎระเบียบละเอียดมากเกินไปร้อยละ 81.81 และระเบียบควรยืดหยุ่นตามสภาพพื้นที่ร้อยละ 11.36

ทั้งนี้ แรงจูงใจในการทำมาตรฐานฟาร์มที่เกษตรกรให้ความสำคัญมากที่สุดคือ การมีส่วนเพิ่มราคาน้ำนม ร้อยละ 39.72 รองลงมาคือไม่ต้องลงทุนหรือลงทุนต่ำในการปรับปรุงทำมาตรฐานฟาร์มร้อยละ 17.80 โดยเกษตรกรได้รับความรู้หรือข่าวสารเกี่ยวกับการเลี้ยงโคนมจากเจ้าหน้าที่ของกรมปศุสัตว์มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 86.30

สรุปและวิจารณ์ผลการศึกษา

จากผลการสำรวจจะเห็นได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีความพร้อมตามหลักเกณฑ์สำคัญของมาตรฐานฟาร์มโคนมของกรมปศุสัตว์ไม่ครบทุกด้าน ปัญหาส่วนใหญ่คือด้านองค์ประกอบฟาร์มซึ่งการปรับปรุงแก้ไขจะต้องเสียค่าใช้จ่าย รองลงมาคือจัดการด้านสุขภาพสัตว์ เนื่องจากเป็นฟาร์มโคนมขนาดเล็กทำให้มีปัญหาเกี่ยวกับการหาสัตวแพทย์ควบคุมฟาร์มโคนม ตรงกับการศึกษาของประเสริฐ โพธิ์ภาคและคณะ, 2555 ซึ่งให้ข้อเสนอแนะว่าภาครัฐหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มโคนมในปริมาณที่เพียงพอ เพื่อให้คำแนะนำการใช้ยาป้องกันและควบคุมโรคในฟาร์มซึ่งเป็นหลักเกณฑ์สำคัญในการตรวจรับรอง

ทัศนคติโดยรวมเกษตรกรเห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ของมาตรฐานฟาร์มโคนม แต่ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการยื่นขอมาตรฐานฟาร์มและหลักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ถึงแม้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่จะเคยผ่านการอบรมผู้ประกอบการมาตรฐานฟาร์มโคนมมาแล้ว และบางส่วนเคยได้รับมาตรฐานฟาร์มโคนม มาแล้วก็ตาม โดยเจ้าหน้าที่ภาครัฐควรเน้นให้ความรู้และปรับทัศนคติของเกษตรกรเกี่ยวกับคุณภาพนมดิบจากฟาร์มมาตรฐานและฟาร์มที่ไม่ได้มาตรฐาน หรือทำการวิจัยเพิ่มเติมเพื่อศึกษาประโยชน์ที่เป็นรูปธรรมของฟาร์มโคนมมาตรฐานต่อไป

อนึ่ง หลักเกณฑ์การตรวจรับรองมาตรฐานฟาร์มโคนมที่มีอยู่นั้นกำหนดขึ้นโดยคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านโคนมจากหลายภาคส่วน ภาวะเป็ยบสำคัญบางข้อจำเป็นต้องเคร่งครัดเพื่อให้ได้ผลผลิตที่ดีมีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับตามมาตรฐานสากล อย่างไรก็ตามได้มีการการปรับปรุงระเบียบกฎเกณฑ์ต่างๆ ของมาตรฐานฟาร์มโคนมอย่างต่อเนื่องเพื่อความเหมาะสมต่อพื้นที่และการปฏิบัติในฟาร์ม โดยหลักเกณฑ์การให้คะแนนการตรวจประเมินการปฏิบัติที่ดีทางการเกษตรสำหรับฟาร์มโคนมที่ใช้ในปัจจุบันเป็นฉบับแก้ไขครั้งที่ 2 วันที่เริ่มใช้ 1 กุมภาพันธ์ 2554 ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องจำเป็นต้องเข้าไปประชาสัมพันธ์ชี้แจงให้เกษตรกรมีความเข้าใจที่ถูกต้องและเห็นถึงประโยชน์ของมาตรฐานฟาร์มทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่นการจัดอบรมเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม จัดหลักสูตรความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานฟาร์มสอดแทรกในการอบรมสัมมนาต่างๆ หรือประชาสัมพันธ์ผ่านทางศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบเพื่อกระตุ้นให้เกษตรกรเข้าสู่ระบบมาตรฐานฟาร์ม

ทั้งนี้ในด้านแรงจูงใจที่สำคัญ ควรเน้นคุณภาพนํ้านมดิบและความสามารถในการแข่งขันทางการค้า ร่วมกับการประสานทางนโยบายกับผู้ประกอบการรับซื้อนํ้านมดิบเพื่อเพิ่มราคานํ้านมดิบที่มาจากฟาร์มมาตรฐาน และเลือกรับนํ้านมดิบจากฟาร์มที่ได้มาตรฐานเท่านั้นต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณ นายสมบูรณ์ ศรีสุเทพ ปศุสัตว์จังหวัดนครสวรรค์ นายสุเทพ เพ็ชรตุน ปศุสัตว์อำเภอตากฟ้า และเจ้าหน้าที่สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครสวรรค์ทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือในการทำผลงานวิชาการนี้ รวมถึงสัตวแพทย์หญิงวิไลภรณ์ วงศ์พุกษาสูง นายสัตวแพทย์ชำนาญการ ศูนย์พัฒนาระบบงานระบาดวิทยาทางสัตวแพทย์ กรมปศุสัตว์ ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือวิเคราะห์ข้อมูล และเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมทุกท่านที่กรุณาช่วยตอบแบบสอบถาม

เอกสารอ้างอิง

กรมปศุสัตว์. 2551. ระเบียบกรมปศุสัตว์ว่าด้วยการขอรับและออกใบรับรองมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสัตว์ 2551.

สำนักพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์.กรมปศุสัตว์. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

กรมปศุสัตว์. 2554. ข้อมูลจำนวนปศุสัตว์ในประเทศไทยประจำปี 2554. ศูนย์สารสนเทศ.กรมปศุสัตว์.

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

ประเสริฐ โพธิ์ภาค, จิตติมา กันตนามัลลกุลและมณฑิชา พุทชาคำ. 2555การจัดการฟาร์มโคนมตามการปฏิบัติ

ทางการเกษตรที่ดี : กรณีศึกษาจังหวัดสุโขทัย. “การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 2”. สืบค้นจาก:www.stou.ac.th/.../O-ST%20023%20นาย

[ประเสริฐ%20%20โพธิ์ภาค.pdf](#) .สืบค้นเมื่อ 24 มิถุนายน 2556.

- ปรียาพันธ์ อุดมประเสริฐ.2538. ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการผลิตในฟาร์มโคนม. โคนม-การเลี้ยง 8(90) 50-56 สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. 2542. “การเพิ่มผลผลิต”. สืบค้นจาก <http://202.143.168.241./%20Instruction%20255/productivity1.html> .สืบค้นเมื่อ 6 พฤษภาคม 2556.
- สุชาติ ยี่สาคร และรักษิณา สัตย์ชาพงษ์. 2555.” การศึกษาการเพิ่มผลผลิตของฟาร์มโคนมกรณีจัดสัดส่วนโคนมในฟาร์มโคนมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมพื้นที่อำเภอพัฒนานิคมจังหวัดลพบุรี”. สืบค้นจาก http://dld.go.th/pvlo_lbr/th/index.php?name=reserch&file=rate&id=7&filess=1330659391_study%20on%20productivity%20of%20dairy%20farm.doc.สืบค้นเมื่อ 21 มิถุนายน 2556.
- สุบิน ยุระรัช. 2549.ทฤษฎีการวัดทัศนคติ.สืบค้นจาก <http://www.Blogger.com:darksingha> .สืบค้นเมื่อ 2 ธันวาคม 2555.
- โสรัจ ศุขสุทธิ์. 2553. เศรษฐกิจการเกษตร. ราคาน้ำมันดิบผลกระทบต่อเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม 56 .648. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. สถานการณ์สินค้าปศุสัตว์ปี 2554 และ แนวโน้มปี 2555.